

DEBATONDERWIJS: SAMEN VERDER DENKEN.

*Een win-win voor
leerlingen en leerkrachten!*

Het is een hele opdracht om als leerkracht Nederlands van leerlingen mondige burgers te maken. Op een onderbouwde manier je mening geven, weten wanneer je moet zwijgen en luisteren, maar vooral ook hoe je gestructureerd een argumentatie moet opzetten en de argumenten van de tegenstander kunt doorprikken: het zijn vaardigheden die niet makkelijk aan te brengen zijn. In een wereld waarin leerlingen steeds mondiger moeten zijn, is het verwonderlijk dat het debatonderwijs in Vlaanderen nog maar weinig ingang heeft gevonden. De DebatUnie – een Vlaams-Nederlands initiatief in partnerschap met de Taalunie – probeert daar iets aan te doen. **Dicky Antoine**

Over de auteur

**DICKY
ANTOINE**

is adjunct-directeur van het Koninklijk Technisch Atheneum in Brugge, en was er jarenlang leraar Nederlands en Engels.

WAAROM HEEFT DEBATTEREN IN DE KLAS ZIN?

Debatteren is een beproefde onderwijsmethodiek in de Angelsaksische landen. Daar zijn debatclubs vaste waarden binnen het onderwijs. Wie de *debaters* van de Oxford Union – de debatclub aan Oxford University – oplijst, komt zowat alle grote namen uit de Engelse politiek tegen. (Leren) debatteren hoeft echter niet elitair te zijn. De *National Association for Urban Debate Leagues* in de Verenigde Staten organiseert school-

debatten voor publieke scholen die het moeilijker hebben, met als doel om leerlingen van die scholen via de debatten meer onderwijskansen te geven:

Debaters come from across the academic spectrum, including those who do not attend school regularly or are not thriving in the traditional classroom. Debate appeals to these students as a fun, competitive, and student-centered way to encounter academic subjects. For many, debate tournaments are a rare opportunity to connect intellectually with their peers and to have their ideas about important issues considered seriously by adults. (<http://www.bostondebate.org/about-us/why-debate>)

Debatteren wordt in de Angelsaksische landen gezien als een middel om zowel onderwijskansen en leermotivatie als

schoolprestaties te verbeteren. De Engelse overzichtsstudie 'Debating the Evidence' van Akerman & Neale leert dat geregeld actief debatteren, de ontwikkeling van kinderen positief kan beïnvloeden: leerlingen ontwikkelen een beter begrip, leren kritischer te denken, worden communicatief vaardiger, hebben hogere studieverwachtingen en meer zelfverzekerdheid, en worden zich bewuster van culturele identiteit en diversiteit. Bovendien zijn leerlingen doorgaans erg gemotiveerd als het over debatteren gaat, zeker wanneer er een competitie-element aan verbonden is.

Er valt nog meer voor te zeggen om het klasdebat een volwaardige plaats

te geven. Kinderen die anno 2016 voor het eerst naar school gaan, solliciteren rond 2032 naar hun eerste baan. De vraag is welke kennis en vaardigheden zij nodig hebben om optimaal te functioneren in de samenleving van de toekomst. Met die vraag houdt *Platform Onderwijs2032* zich bezig, een Nederlands onderwijsinitiatief dat de competenties voor de toekomst in kaart probeert te brengen. Sleutelcompetenties daarbij zijn kritisch denken, samenwerken, probleemoplossend denken, kennis van de democratische rechtstaat, sociale vaardigheden en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat zijn allemaal vaardigheden die je kan ontwikkelen door te debatteren.

HOE BRENG IK DEBATTEREN IN DE KLAS?

Wie debatteren wil introduceren in de klas, zal niet snel ontgoocheld raken. Het kan een boeiende en vooral stimulerende werkvorm zijn, en er zijn heel wat verschillende debatvormen waarmee je aan de slag kan. De meest gangbare zijn het *Lagerhuis*, het *World Schools' parlementaire format* en de *Retorica*. Daarnaast zijn er ook erg ludieke vormen zoals het *Ballon-debat* – ga er online zeker eens naar op zoek.

Bij een klas zonder ervaring met debatteren, begin je idealiter met eenvoudige oefeningen, en bijvoorbeeld niet onmiddellijk met een volwaardig parlementair debat. Je kan het je leerlingen wat eenvoudiger maken door de verplichte spreektijd eerst vrij kort te houden en geleidelijk aan te verlengen.

Besteed tijdens je inleidende les ook voldoende aandacht aan structuren.

Laat leerlingen hun ideeën opsommen in expliciete punten (*ten eerste, ten tweede...*), en laat hen nadenken over een goede inleiding (bijvoorbeeld met een anekdote). Humor is daarbij trouwens een ideale manier om mensen te overtuigen en om het publiek aan je kant te krijgen.

Ook in de moeilijkheidsgraad van je stelling kan je variëren: een eenvoudigere stelling kan interessanter zijn. Leerlingen die onmiddellijk opgezadeld worden met complexe stellingen, zullen er weinig plezier aan beleven. Kies liever voor ludieke maar toch leerrijke stellingen als *'ouders van jonge kinderen moeten kortlevende huisdieren ongemerkt vervangen door dubbelgangers'*. Die stelling roept meteen ook ethische problemen op, en maakt het mogelijk om te debatteren over de mate waarin je mag liegen tegen een kind of het kan confronteren met de dood.

Ook een oefening als 'verkoop het onverkoopbare' werkt zeer laagdrempelig als voorbereiding op het echte debat. Voor stellingen als *'alle schoenen moeten per stuk verkocht worden'* of *'voortaan moet een wc-hokje uitsluitend uit glazen wanden bestaan'*, kunnen de leerlingen veel argumenten bedenken, zonder dat ze bang moeten zijn om zich belachelijk te maken. Geleidelijk aan kan je de moeilijkheidsgraad opbouwen met debatten over complexere stellingen, tot je uiteindelijk een parlementair debat kan nabootsen.

Een debat jureren is niet eenvoudig, maar laat dat geen belemmering zijn om met debatteren aan de slag te gaan. Tijdens de les Nederlands kan je vaardigheden zoals spreken en schrijven (neerslag van de argumentatie) het best afzonderlijk evalueren. Het is daarbij aangewezen om ook je leerlingen in te zetten: zij vormen immers het publiek dat overtuigd moet worden.

De DebatUnie helpt je aan lesmateriaal om van debatteren in de les een succes te maken. Op de website www.debatunie.be vind je meer dan 300 stellingen, onderverdeeld in verschillende categorieën, waarmee je in de les aan de slag kan gaan. Je kan je ook inschrijven voor een nieuwsbrief die je op de hoogte houdt van nieuwe materialen. De DebatUnie biedt daarnaast nascholingen op maat aan, waarin je onder meer leert om te jureren.

Een oefening in de klas hoeft overigens ook helemaal geen eindig verhaal te zijn. Sinds kort worden namelijk ook buiten de schoolmuren debatwedstrijden georganiseerd. Je kan je leerlingen dus ook aansporen om daaraan deel te nemen. Via de Benelux Debatcompetitie is het bijvoorbeeld mogelijk om in Nederland de kleuren van de school te verdedigen. Wie het liever eerst dichterbij huis wil proberen, kan dat op zaterdag 28 januari 2017 in Brugge. Meer informatie vind je op de website van de DebatUnie. Een aanrader!